

ION CREANGĂ

POVESTEA LUI HARAP-ALB

*

POVEȘTI

*

POVESTIRI

**Ediție îngrijită, tabel cronologic
și opinii critice
de Valeria FILIMON**



AGORA

SOACRA CU TREI NURORI

(Poveste)

Era odată o babă, care avea trei feciori nalți ca niște brazi și tari de vârtute, dar slabi de minte.

O răzeșie destul de mare, casa bătrânească cu toată pojijia ei, o vie cu livadă frumoasă, vite și multe păseri alcătuiau gospodăria babei. Pe lângă acestea mai avea strânse și părăluțe albe pentru zile negre; căci lega paraua cu zece noduri și tremura după ban.

Pentru a nu răzleți feciorii de pe lângă sine, mai dură încă două case alături, una la dreapta și alta de-a stânga celei bătrânești. Dar tot atunci luă hotărâre nestrămutată a ține feciorii și viitoarele nurori pe lângă sine – în casa bătrânească – și a nu orându-i nimic pentru împărțeală până aproape de moartea sa. Așa făcu; și-i râdea inima babei de bucurie când gândea numai cât de fericită are să fie, ajutată de feciori și mângăiată de viitoarele nurori. Ba de multe ori zicea în sine: „Voiu privighea nurorile, le-oiu pune la lucru, le-oiu struni și nu le-oiu lasa nici pas a ieși din casă, în lipsa feciorilor mei. Soacră-mea – fie-i țărna ușoară! – așa a făcut cu mine. Și barbatu-meu – Dumnezeu să mi-l ierte! – nu s-a putut plânge că l-am înșelat, sau i-am risipit casa; ... deși câteodată erau bănuiele... și mă probozea... dar acum s-au trecut toate!“

Tustrei feciorii babei umblau în căraușie și câștigau mulți bani. Celui mai mare îi veni vremea de însurat, și baba, simțind asta, umbla valvârtej să-i găsească mireasă; și în cinci-șese sate, abiè-abiè putu nimeri una după placul ei: nu prea tânără, naltă și uscățivă, însă robace și supusă. Feciorul nu ieși din hotărârea maică-sa, nunta se făcu, și baba își luă cămeșa de soacră, ba încă netăiată la gură, care însemnează că soacra nu trebuie să fie cu gura mare și să tot cârtească de toate cele.

După ce s-a sfârșit nunta, feciorii s-au dus în treaba lor, iar nora rămase cu soacra. Chiar în acea zi, cătră sară, baba începu să puie la cale viața nurori-sa. Pentru babă, sita nouă nu mai avea loc în cuiu. „De ce mi-am făcut clește? ca să nu mă ard“, zicea ea. Apoi se suie iute în pod și scoboară de acolo un știubeiu cu pene rămase tocmai de la răposata soacră-sa, niște chite de cânepă și vreo două dimerlii de pasat.

– Iată ce am gândit eu, noro, că poți lucra noaptea. Piua-i în căsoaia de alături, fusele în oboroc sub pat, iar furca după horn. Când te-i sătura de strujit pene, vei pisa malaiu; și când a veni barbatu-tău de la drum, vom face plachie cu costițe de porc, de cele afumate, din pod, și, Doamne, bine vom mânca!

Acum deodată, până te-i mai odihni, iè furca în brâu, și până mâni dimineată să gătești fuioarele aceste de tors, penele de strujit și malaiul de pisat. Eu mă las dorm iepurește; și, pe lângă iști doi ochi, mai am unul la ceafă, care șede purure deschis și cu care văd, și noaptea și ziua, tot ce se face prin casă. Ai înțeles ce ți-am spus?

- Da, mămucă. Numai ceva de mâncare...

- De mâncare? O ceapă, un usturoiu și-o bucată de mămligă rece din poliță sunt destul pentru o nevastă tânără ca tine... Lapte, brânză, unt și ouă de-am pute sclipui să ducem în târg ca să facem ceva parale; căci casa s-a mai îngreuiat cu un mâncău și eu nu vreu să-mi pierd comândul.

Apoi, când înseră, baba se culcă pe pat, cu fața la părete, ca să n-o supere lumina de la opaiț, mai dând a înțelege nurori-sa că are s-o privigheze; dar somnul o cuprinse îndată, și habar n-avea de ce face noră-sa. Pe când soacra horăia, dormind dusă, blajina noră migăia prin casă; acuș la strujit pene, acuș îmbala tortul, acuș pisa malaiul și-l vântura de buc. Și dacă *Enachi* se punea pe gene-i, ea îndată lua apă rece și-și spala fața, ca nu cumva s-o vadă neadormita soacră și să-i bănuiască. Așa să munci biata noră, până după miezul nopții; dar, despre ziuă, somnul o doborî, și adormi și ea între pene, caiere, fusele cu tort și bucul de malaiu. Baba, care se culcase odată cu găinile, se sculă cu noaptea-n cap și începu a trânti și-a plesni prin casă, încât biata noră, care de-abiè ațipise, de voie, de nevoie, trebui să se scoale, să sărute mâna soacrei și să-i arate ce-a lucrat. Încet-încet, nora s-a dat la brazdă, și baba era mulțumită cu alegerea ce-a făcut. Peste câteva zile, căraușii sosesc, și tânăra nevastă, văzându-și bărbățelul, mai uită din cele necazuri!

Nu trece mult, și baba pune la cale și pe feciorul cel mijlociu, și-și iè un suflet de noră întocmai după chipul și asemănarea celei dintăi, cu deosebire numai că aceasta era mai în vârstă și ceva încrucișată, dar foc de harnică.

După nuntă, feciorii se duc iarăși în căraușie și nurorile rămân iar cu soacra acasă. După obicei, ea le dă de lucru cu măsură și, cum înserează, se culcă, spuind nurorilor să fie harnice și dându-le de grijă ca nu cumva să adoarmă, că le vede ochiul cel neadormit.

Nora cea mai mare tălmăci apoi celeilalte despre ochiul soacră-sa cel atotevăzător, și așa, una pe alta se îndemneau la treabă, și lucrul ieșea gărlă din mâinile lor. Iară soacra huzurea de bine.

Dar binele, câteodată, așteaptă și rău. Nu trece tocmai mult, și vine vremea de însurat și feciorului celui mic. Baba însă voia cu orice chip să aibă o troiță nedespărțită de nurori... de aceea și chitise una de mai înainte. Dar nu-i totdeauna cum se chitește, ce-i și cum se nimerește. Într-o bună dimineată, feciorul mamei îi și aduce o noră pe cuptor. Baba se scarmână de cap, dă la deal, dă la vale, dar n-are ce face, și, de voie, de nevoie, nunta s-a făcut, și pace bună!

După nuntă, barbații din nou se duc în treaba lor și nurorile rămân iar cu soacra acasă. Baba iarăși le dă de lucru cu măsură și, cum vine sara, se culcă

după obicei. Cele două nurori, văzând pe cea mai tânără codindu-se la treabă, îi zic:

- Da' nu te tot codi, că mămuca ne vede.

- Cum? Eu o văd că doarme. Ce fel de treabă e aceasta? noi să lucrăm, și ea să doarmă?!

- Nu căuta că horăiește, zise cea mijlocie, mămuca are la ceafă un ochiu neadormit, cu care vede tot ce facem, și-apoi tu nu știi cine-i mămuca, n-ai mâncat niciodată moarea ei.

- La ceafă?... vede toate? n-am mâncat moarea ei?... Bine că mi-am adus aminte... Dar ce mâncăm noi, fetelor, hăi?

- Ia, răbdări prăjite, dragă cumnățică... Iar dacă ești flămândă, iè și tu o bucată de măvăliță din colțar și cu niște ceapă și mănâncă.

- Ceapă cu măvăliță? d-apoi neam de neamul meu n-a mâncat așa bucate! Da' slănină nu-i în pod? unt nu-i? ouă nu sunt?

- Ba sunt de toate, ziseră cele două, dar sunt a mămucai.

- Eu cred că tot ce-i a mămucai e și-al nostru, și ce-i al nostru e și-al ei. Fetelor hăi! S-a trecut de șagă. Voi lucrați, că eu mă duc să pregătesc ceva de-a mâncării; știi, colè, ceva mai omenește; și-acuș vă chem și pe voi.

- Doamne, ce vorbă ți-a ieșit din gură! ziseră cele două. Vrei să ne-aprindem paie în cap? să ne zvârlă baba pe drum?

- Las' dacă v-a durè capul! Când v-a întreba pe voi, să dați vina pe mine și să lăsați să vorbesc eu pentru toate.

- Apoi dar... dă!... fă cum știi; numai să nu ne bagi și pe noi în belea.

- Hai, fetelor, tăceți, gura vă meargă; că nu-i bună pacea, și mi-e dragă gălceava. Și iese cântând:

Vai, saracu omul prost,
Bun odor la cas-a fost!

Nu trece nici un ceas la mijloc, și-un cuptor de plăcinte, câțiva pui pârpalți în frigare și prăjiți în unt, o străchinoaie de brânză cu smântână și măvălițuța erau gata. Apoi iute cheamă și pe celelalte două în bordeiu, și se pun la masă cu toatele.

- Hai, fetelor, mâncați bine și pe Domnul lăudați, că eu mă răpăd în crama s-aduc și un cofăel de vin, ca să meargă plăcintele aceste mai bine pe gât.

După ce-au mâncat și-au băut bine, le-au venit a cânta, ca rusului din gura gărliciului:

Soacră, soacră, poamă acră,
De te-ai coace cât te-ai coace,
Dulce tot nu te-i mai face;
De te-ai coace toată toamna,
Ești mai acră decât coarna;
De te-ai coace-un an și-o vară,
Tot ești acră și amară;